

PHÁT HUY TÍNH CHIẾN ĐẤU VÀ TÍNH NHÂN VĂN CỦA BÁO CHÍ CÁCH MẠNG THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH TRONG GIAI ĐOẠN MỚI

NGUYỄN THỊ MINH THÙY*
NGUYỄN THỊ THÙY**

Tính chiến đấu và tính nhân văn là hai khía cạnh cốt lõi của báo chí cách mạng trong tư tưởng Hồ Chí Minh. Tính chiến đấu được thể hiện qua vai trò là vũ khí sắc bén trong việc bảo vệ chính nghĩa, chống lại cái xấu, góp phần vào cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Tính nhân văn thể hiện ở mục đích phục vụ Nhân dân, đề cao những giá trị tốt đẹp, phản ánh chân thực cuộc sống, nguyện vọng của quần chúng nhân dân; đồng thời, phê bình với tinh thần xây dựng. Bài viết khẳng định giá trị bền vững của tư tưởng này và sự cần thiết phải vận dụng sáng tạo tính chiến đấu và tính nhân văn trong bối cảnh báo chí Việt Nam hiện nay nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh; tính chiến đấu; tính nhân văn; báo chí cách mạng; giá trị; vận dụng.

Combativeness and humanism are two core aspects of revolutionary journalism in Ho Chi Minh's ideological framework. Combativeness is reflected in journalism's role as a sharp weapon for defending justice, combating negativity, and contributing to the struggle for national liberation, unification, and the building of socialism. Humanism is demonstrated through its aim to serve the people, highlight positive values, and truthfully reflect the lives and aspirations of the masses while also engaging in constructive criticism. This article affirms the enduring value of Ho Chi Minh's ideology and the necessity of creatively applying both combativeness and humanism in contemporary Vietnamese journalism to meet the demands of national development.

Keywords: Ho Chi Minh's ideology; combativeness; humanism; revolutionary journalism; values; application.

NGÀY NHẬN: 10/4/2025

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 22/5/2025

NGÀY DUYỆT: 10/6/2025

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.353.2025.1193>

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về tính chiến đấu và tính nhân văn của báo chí cách mạng

Báo chí là công cụ đắc lực để truyền bá tư tưởng cách mạng, đường lối của Đảng và Nhà nước; nâng cao nhận thức chính trị,

hướng dẫn, khơi dậy tinh thần yêu nước và ý chí đấu tranh của Nhân dân. Vì vậy, báo chí

* TS, Học viện Báo chí và Tuyên truyền

* ThS, Học viện Hành chính và Quản trị công

luôn là cầu nối giữa Đảng, Nhà nước và Nhân dân, góp phần củng cố khối đại đoàn kết dân tộc. Tư tưởng Hồ Chí Minh về báo chí là một hệ thống quan điểm toàn diện, sâu sắc, thể hiện sự quan tâm đặc biệt của Người đối với vai trò, vị trí và nhiệm vụ của báo chí trong sự nghiệp cách mạng Việt Nam.

Một là, tính chiến đấu. Chủ tịch Hồ Chí Minh coi báo chí là vũ khí sắc bén để chống lại chủ nghĩa đế quốc. Người nhấn mạnh: “Báo chí của ta thì cần phải phục vụ cho đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà, cho hòa bình thế giới”¹, có nghĩa là báo chí phải tham gia thực hiện nhiệm vụ giải phóng dân tộc, góp phần đấu tranh vì hòa bình, thực hiện mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Dù viết ở đề tài nào, lĩnh vực nào, các bài báo đều phải là vũ khí sắc bén vạch rõ âm mưu, thủ đoạn, tội ác của kẻ thù: (1) Trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp, Người dặn dò các nhà báo: “chiến sĩ ở các mặt trận thì dùng súng chống địch, các bạn thì dùng bút chống địch”². Người yêu cầu: “báo chí cũng cũng phải thực hiện khẩu hiệu: tất cả để chiến thắng”³; (2) Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, Người yêu cầu báo chí “cần phải vạch tội ác tày trời của Mỹ - Ngụy đối với đồng bào ta ở miền Nam, như ném bom đốt phá và giết hại bừa bãi ở Huế, Sài Gòn và nhiều thành thị khác”⁴.

Người còn nhấn mạnh trách nhiệm của các nhà báo phải làm là “đập tan tuyên truyền giả dối và thâm độc của địch. Chúng ta phải đánh thắng địch về mặt tuyên truyền, cũng như bộ đội ta đã đánh thắng địch về mặt quân sự”⁵; “cái bút là vũ khí sắc bén, bài báo là tờ lịch cách mạng để động viên quần chúng đoàn kết đấu tranh, chống chủ nghĩa thực dân cũ và mới, chống chủ nghĩa đế quốc, đứng đầu là đế quốc Mỹ, vì độc lập dân tộc, tiến bộ xã hội và hòa bình thế giới”⁶. Vì vậy, Người cho rằng: “Cán bộ báo chí cũng là chiến sĩ cách mạng”⁷.

Tính chiến đấu của báo chí trong tư

tưởng của Người còn thể hiện ở nhiệm vụ tham gia vào cuộc đấu tranh chống suy thoái, tiêu cực trong nội bộ Đảng và Nhân dân, nghĩa là báo chí phải có trách nhiệm “chống giặc nội xâm”: báo chí phải tích cực chống lại các căn bệnh cố hữu của đảng cầm quyền, như tham ô, lãng phí, quan liêu; báo chí cần làm cho mọi người nhận rõ: “quan liêu, tham ô, lãng phí và tội ác”⁸; phanh phui các vụ việc tiêu cực đối với những kẻ lộng quyền: “gây chung quanh chúng một không khí công chúng công phẫn và tẩy chay về mặt đạo đức. Phải không còn một ai vỗ vai, gượng nhẹ với chúng nữa”⁹.

Hai là, tính nhân văn. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, “các báo chí và văn nghệ phải điều tra tuyên truyền, khen ngợi những ưu điểm và phê bình những khuyết điểm trong việc phổ biến sáng kiến và kinh nghiệm. Đó là một nhiệm vụ vẻ vang của báo chí và văn nghệ thiết thực góp phần vào phong trào thi đua ái quốc”¹⁰. Người cũng nhấn mạnh: “báo chí ta không phải để cho một số ít người xem, mà để phục vụ nhân dân, để tuyên truyền giải thích đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ, cho nên phải có tính chất quần chúng và tinh thần chiến đấu”¹¹; “không riêng gì viết sách, viết báo, mà công tác gì muốn làm tốt đều phải coi trọng ý kiến của Nhân dân”¹². Với Người, viết để nêu những cái hay, cái tốt của dân ta, của bộ đội ta, của cán bộ ta, của bạn ta. Đồng thời, để phê bình những khuyết điểm thì “Không nên chỉ viết cái tốt mà giấu cái xấu. Nhưng phê bình phải đúng đắn”¹³. Như vậy, theo Người, xây và *chống* là hai nhiệm vụ luôn song hành cùng nhau của người làm báo.

2. Thực trạng vận dụng tính chiến đấu và tính nhân văn vào thực tiễn báo chí

Đảng ta luôn quán triệt và vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về báo chí cách mạng, đặc biệt nhấn mạnh tính chiến đấu và tính nhân văn của báo chí cách mạng trong xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính

trị trong sạch, vững mạnh gắn với phát huy sức mạnh, quyền làm chủ của Nhân dân.

Đại hội XIII của Đảng đã chỉ ra nhiệm vụ của báo chí - truyền thông là: “kiên quyết đấu tranh, loại bỏ các sản phẩm, thông tin độc hại, xuyên tạc, phản động, ảnh hưởng xấu đến ổn định chính trị - xã hội, thuần phong mỹ tục”¹⁴; đồng thời, yêu cầu phải: “xây dựng nền báo chí, truyền thông chuyên nghiệp, nhân văn và hiện đại”¹⁵. Vì vậy, nâng cao tính chiến đấu của báo chí trong đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái của các thế lực thù địch, chống diễn biến hòa bình; phòng, chống “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”; lên án những mặt tiêu cực trong đời sống xã hội là yêu cầu cấp bách và khách quan để góp phần thúc đẩy công cuộc đổi mới ở Việt Nam hiện nay; đồng thời, tính nhân văn của báo chí cũng phải tập trung phản ánh những mặt tích cực của xã hội, lan tỏa những giá trị đạo đức và văn hóa tốt đẹp, xây dựng một xã hội công bằng, văn minh và nhân ái.

2.1. Tính chiến đấu của báo chí hiện nay

Thứ nhất, báo chí tích cực tham gia đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái của các thế lực thù địch, chống diễn biến hòa bình; phòng, chống “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đặc biệt, từ khi Nghị quyết số 35-NQ/TW ngày 22/10/2018 của Bộ Chính trị về tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới được ban hành. Theo đó, nhiều cơ quan báo, tạp chí đã mở các chuyên mục để bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, như: Báo Nhân Dân, Tạp chí Quốc phòng toàn dân với chuyên mục “Bình luận - phê phán”; Tạp chí Cộng sản với chuyên mục “Đấu tranh phản bác luận điệu sai trái thù địch”; Báo Quân đội Nhân dân, VietnamPlus, Công an Nhân dân với chuyên mục “Chống diễn biến hòa bình”; Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam, Tạp chí điện tử Quản lý nhà nước với chuyên mục

“Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng”, Đài Truyền hình Việt Nam có chuyên mục “đối diện”, “xây và chống”;...

Nhiều thủ đoạn thâm độc của các thế lực thù địch, phản động đã bị các cơ quan báo chí phát hiện, đấu tranh, vạch trần bằng các bài viết có sức thuyết phục, góp phần hình thành “bức tường thép” trên mặt trận tư tưởng.

Thứ hai, báo chí tích cực đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Nhiều vụ việc tham nhũng, tiêu cực được đưa ra ánh sáng là do báo chí phát hiện, đưa tin, sau đó các cơ quan điều tra mới vào cuộc¹⁶; trong đó phản ánh, đấu tranh với “bệnh sợ trách nhiệm”, cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp có các hành vi câu kết, móc nối giữa doanh nghiệp với các cán bộ thoái hóa, biến chất nhằm trục lợi cá nhân và “lợi ích nhóm”. Chẳng hạn: báo chí đã thông tin đến dư luận về những sai phạm trong lĩnh vực y tế hay vụ án xảy ra tại Công ty AIC, vụ án xảy ra tại Cục Lãnh sự, Bộ Ngoại giao; vụ án “thao túng thị trường chứng khoán” tại Tập đoàn FLC.

Tính từ đầu nhiệm kỳ Đại hội XIII của Đảng đến nay, có gần 30 nghìn tác phẩm viết về đề tài chống tham nhũng, tăng gần gấp 3 lần so với nửa đầu nhiệm kỳ Đại hội XII. Đã có 1.858 bị can bị khởi tố về tội tham nhũng¹⁷. Tính riêng trong năm 2022, các cơ quan báo chí đã đăng tải 11.607 tin, bài, phóng sự nổi bật của công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực¹⁸. Như vậy, “báo chí là một trong những công cụ đặc lực và hiệu quả trong việc ngăn ngừa và vạch trần tệ tham nhũng”¹⁹. Các tác phẩm báo chí đã góp phần tạo niềm tin trong cán bộ, đảng viên và Nhân dân về quyết tâm thúc đẩy công cuộc chống tham nhũng, tiêu cực, lãng phí nhằm làm trong sạch các tổ chức đảng từ trung ương tới cơ sở.

Thứ ba, báo chí tích cực đấu tranh, lên án với các hành vi phản văn hóa, những thói hư,

tật xấu, kịp thời đấu tranh, phê phán những hành vi thiếu lương tâm, thiếu đạo đức trong đời sống xã hội. Trước tình trạng lệch chuẩn của một bộ phận người dân và giới trẻ, báo chí đã chuyển tải thông tin kịp thời, tổ chức sản xuất các tọa đàm, phóng sự để các chuyên gia phân tích, cảnh báo, góp phần chấn chỉnh, xây dựng văn hóa ứng xử đúng mực trong xã hội. Ví dụ, một số bài viết, phóng sự, tọa đàm đã được đăng tải, như: “Ngăn chặn những hành vi, thái độ phản cảm với du khách”²⁰; “Bùng nổ KOL, KOC tại Việt Nam: vàng thau lẫn”²¹; hay bài viết “Gần 600 loại sữa bột bị làm giả: Những nguy hại khó lường với người sử dụng”²²; “Cần mạnh mẽ lên án và tố giác các hành vi bạo lực gia đình”²³.

2.2. Tính nhân văn của báo chí

Xuyên suốt lịch sử, báo chí thực hiện tốt sứ mệnh truyền tải những giá trị tốt đẹp, nhân tố mới, mô hình hay, cách làm hiệu quả, việc làm tử tế; quan tâm đến những mảnh đời bất hạnh, những hoàn cảnh khó khăn và lên tiếng bảo vệ quyền lợi của họ. Đặc biệt, báo chí đã làm tốt công tác truyền tải những câu chuyện cảm động, những tấm gương về lòng nhân ái, sự vị tha và tinh thần vượt khó với phương châm “lấy cái đẹp, dẹp cái xấu”, lấy tích cực đẩy lùi tiêu cực, “xây” đi đôi với “chống”, lấy “xây” làm chính, hướng con người đến giá trị chân, thiện, mỹ.

Nhiều cuộc thi, chương trình, chuyên mục về tính nhân văn đã có nhiều bài viết giá trị lan tỏa tình yêu thương trong Nhân dân. Chẳng hạn: Cuộc thi viết về “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh” (Báo Nhân Dân), cuộc thi viết “Những tấm gương bình dị mà cao quý” (Báo Quân đội nhân dân), “Nhu chưa hề có cuộc chia ly”, “Việc tử tế”, “Cặp lá yêu thương” (Đài Truyền hình Việt Nam)... Thông qua báo chí, đã giúp những “mảnh đời không may mắn” tiếp tục sống tốt hơn, chẳng hạn: Báo Lao động Thủ đô ca ngợi về gương người tốt việc tốt²⁴;

chương trình “Gala Việc tử tế Tết 2025” (Đài Truyền hình Việt Nam)²⁵.

Trong suốt chặng đường 100 năm hoạt động, Báo chí Cách mạng Việt Nam đã và đang có nhiều nỗ lực và đạt được những thành tựu quan trọng. Tuy nhiên, vẫn còn không ít thách thức đặt ra trong bối cảnh mới, như: (1) Bối cảnh thông tin đa chiều và phức tạp, đặc biệt là sự bùng nổ của mạng xã hội, thông tin của báo chí còn thiếu kiểm chứng, gây ảnh hưởng tiêu cực đến dư luận xã hội; (2) Áp lực về kinh tế báo chí cũng có thể dẫn đến việc một số cơ quan truyền thông né tránh các vấn đề nhạy cảm, làm giảm đi tính chiến đấu vốn có; (3) Khai thác quá mức sự đau khổ, mất mát của cá nhân để câu view, gây phản cảm trong dư luận; (4) Việc cân bằng giữa tính chiến đấu và tính nhân văn đôi khi chưa được thực hiện tốt, dẫn đến những bài viết thiếu cảm xúc hoặc ngược lại, quá tập trung vào yếu tố cảm xúc mà thiếu đi tính phân tích, định hướng. Trách nhiệm nặng nề này đòi hỏi cần nâng cao hơn nữa bản lĩnh và tính chiến đấu, tính nhân văn của người làm báo trong tình hình mới.

3. Giải pháp nâng cao tính chiến đấu, tính nhân văn của báo chí

Một là, báo chí phải luôn trung thành với mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, bảo vệ lợi ích của Đảng, Nhà nước và Nhân dân; kiên quyết đấu tranh chống lại các thế lực thù địch, các luận điệu sai trái, xuyên tạc, gây chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Để làm tốt công tác này, thông tin trên báo chí phải chính xác, khách quan, trung thực, kịp thời, có tính định hướng cao. Đồng thời, tăng cường các bài viết mang tính phân tích, bình luận sâu sắc, có tính chiến đấu cao, vạch trần bản chất của các vấn đề tiêu cực; tiếp tục sử dụng đa dạng các hình thức tuyên truyền; tăng cường tương tác với độc giả, lắng nghe ý kiến phản hồi của Nhân dân.

Hai là, báo chí cần tôn trọng sự thật, đề cao giá trị đạo đức; xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh; khẳng định, tôn vinh cái

đúng, cái tốt đẹp, cái tích cực, cao thượng; nhân rộng các giá trị cao đẹp, nhân văn. Khi phản ánh những vấn đề nhạy cảm, cần “đặt mình” vào vị trí của người trong cuộc, tránh gây tổn thương, kỳ thị. Các cơ quan báo chí và người làm báo cần chủ động tham gia vào các hoạt động từ thiện, nhân đạo, góp phần giải quyết các vấn đề xã hội.

Ba là, đội ngũ những người làm báo phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, trình độ chuyên môn cao, có đạo đức nghề nghiệp trong sáng, có tinh thần dũng cảm, dám đấu tranh, hiểu biết pháp luật, đáp ứng nhiệm vụ tuyên truyền hiệu quả đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước; đấu tranh phản bác quan điểm sai trái của các thế lực thù địch; bảo vệ Đảng, bảo vệ đất nước và bảo vệ Nhân dân. Trong bối cảnh thông tin đa chiều, phức tạp, đòi hỏi mỗi phóng viên, nhà báo luôn giữ “trái tim nóng và cái đầu lạnh” để kiểm chứng thông tin trong xây dựng, sáng tác các tác phẩm báo chí.

Bốn là, kết hợp hài hòa giữa tính chiến đấu và tính nhân văn trong báo chí sẽ giúp báo chí vừa mạnh mẽ, hiệu quả trong việc thực hiện nhiệm vụ chính trị, vừa gần gũi, nhân ái, góp phần xây dựng một xã hội ngày càng tốt đẹp hơn.

Năm là, cần làm tốt công tác chuyển đổi số báo chí. Trong giai đoạn hiện nay, các thế lực thù địch đã tấn công, chống phá Đảng và chế độ ta trên không gian mạng với hàng nghìn tài khoản facebook, zalo, fanpage, website,... với nội dung xuyên tạc, xấu độc, giật tít, câu view, thông tin thật, tin giả đan xen nhằm gây tâm lý tò mò của người dân, từ đó gây hoang mang cho người dân, thậm chí người dân còn bị “nhiễm” suy nghĩ lệch lạc.

Do đó, đấu tranh trực diện trên không gian mạng và các phương tiện truyền thông đại chúng là nhiệm vụ cấp thiết hiện nay của các nhà báo. Để làm tốt được công việc, cần đào tạo đội ngũ nhà báo trở thành “công dân số”, có năng lực ứng dụng hiệu quả công

nghệ thông tin hiện đại, kịp thời đưa tin chính thống và phản bác lại các quan điểm sai trái, phản động, độc hại □

Chú thích:

- 1, 9, 11. *Hồ Chí Minh toàn tập* (2011). Tập 12. H. NXB Chính trị quốc gia, tr.166, 469, 167.
2. *Hồ Chí Minh toàn tập* (2011). Tập 5. H. NXB Chính trị quốc gia, tr. 210.
3. *Hồ Chí Minh toàn tập* (2011). Tập 6. H. NXB Chính trị quốc gia, tr. 103.
- 4, 12. *Hồ Chí Minh toàn tập* (2011). Tập 15. H. NXB Chính trị quốc gia, tr. 427, 667 - 668.
- 5, 8, 13. *Hồ Chí Minh toàn tập* (2011). Tập 8. H. NXB Chính trị quốc gia, tr. 491, 139, 206.
6. *Hồ Chí Minh toàn tập* (2011). Tập 14. H. NXB Chính trị quốc gia, tr. 540.
7. *Hồ Chí Minh toàn tập* (2011). Tập 13. H. NXB Chính trị quốc gia, tr. 466.
10. *Hồ Chí Minh toàn tập* (2011). Tập 7. H. NXB Chính trị quốc gia, tr. 405.
- 14, 15. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tr. 146, 68.
16. *Bảo vệ nhà báo trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực*. <https://noichinh.vn>, ngày 22/6/2022.
17. *Báo chí trong cuộc chiến chống tham nhũng, tiêu cực*. <https://vtv.vn>, ngày 05/11/2022.
18. *Báo chí, dư luận xã hội với cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng*. <https://www.vietnamplus.vn>, ngày 23/6/2023.
19. Nguyễn Phú Trọng (2023). *Kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tr. 97.
20. *Ngăn chặn những hành vi, thái độ phản cảm với du khách*. <https://baovephapluat.vn>, 13/7/2022.
21. *Bùng nổ KOL, KOC tại Việt Nam: vàng thau lẫn lộn*. <https://vtv.vn>, ngày 12/3/2025.
22. *Gần 600 loại sữa bột bị làm giả: Những nguy hại khó lường với người sử dụng*. <https://cand.com.vn>, ngày 15/4/2025.
23. *Cần mạnh mẽ lên án và tố giác các hành vi bạo lực gia đình*. <https://thanhtra.com.vn>, ngày 27/6/2024.
24. *Lan tỏa những giá trị tốt đẹp*. <https://laodongthudo.vn>, ngày 01/4/2023.
25. *Gala việc tử tế 2025*. <https://vtvgo.vn/video>, ngày 02/02/2025.